OVER MORGEN

Meedenkgroep Heemstede

Transitievisie Warmte

Maandag 8 februari 2021

22 deelnemers aanwezig

Spelregels online vergaderen

- Gebruik indien mogelijk een headset
- Microfoon standaard op “mute”
- Log alvast in bij Mentimeter
  - www.menti.com
  - Code: **30 46 41 3**
- Vragen tijdens de sessie? Zet ze in de chat!

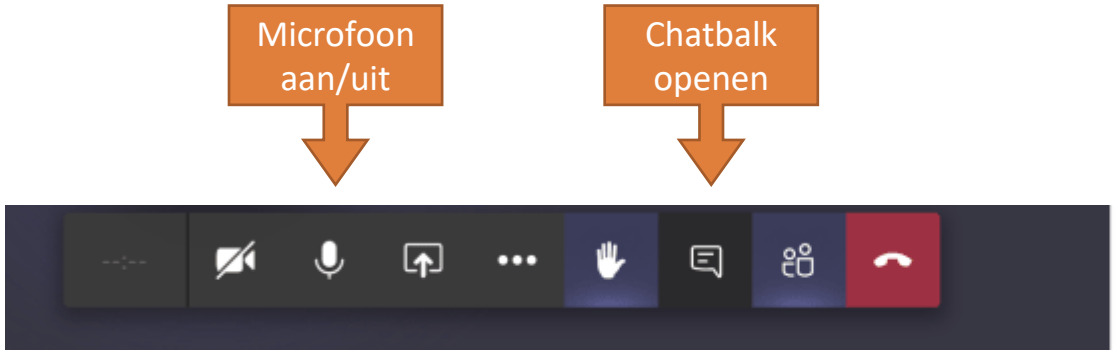

OVER MORGEN

Doel van het Panel

- U als inwoner informeren én betrekken over een aardgasvrij(er) wonen in Heemstede

- Ontdekken wat u al weet over de transitie naar aardgasvrij
- Met u in gesprek gaan over uw wensen en zorgen bij dit thema, en deze vertalen naar zogenoemde uitgangspunten
- Informeren naar uw wensen in het vervolgproces

OVER MORGEN

Programma

- 19.15 – 19.30 Inloop digitaal
- 19.30 – 19.45 Instructies en welkom door wethouder
- 19.45 – 20.00 Interactief kennismaken mentimeter
- 20.00 – 20.30 Proces TVW en rol uitgangspunten
- Korte pauze
- 20.35 – 21.15 Verdiepend gesprek in groepjes
- 21.15 Afsluiting

OVER MORGEN

Over ons bureau

Mark Valkering

Sanne de Boer

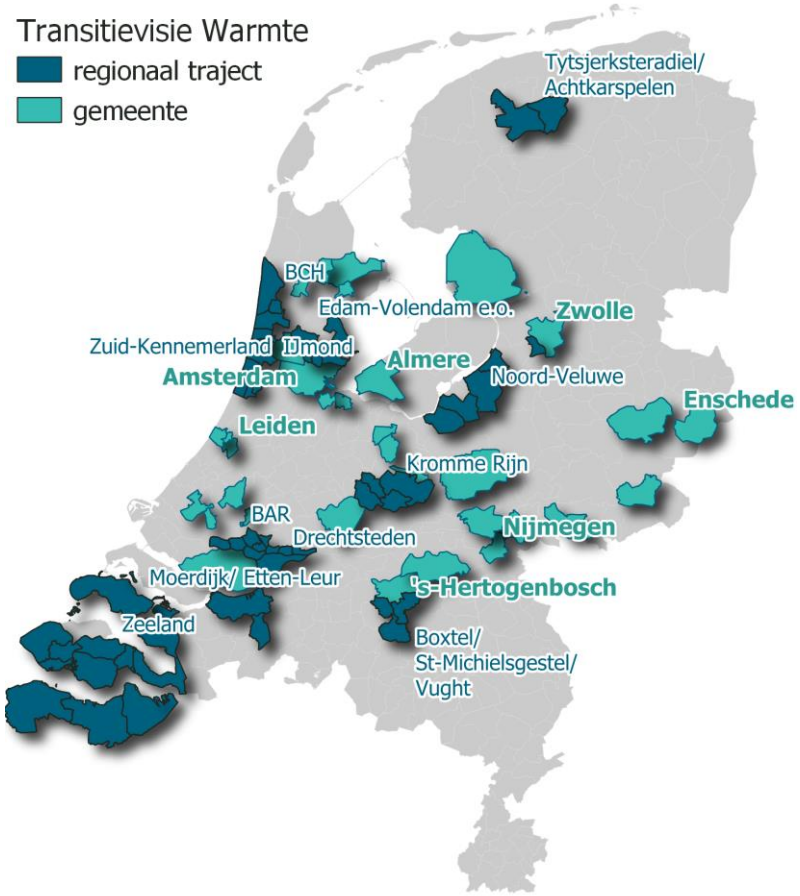

Zullen we?
Wij zijn Over Morgen. Mensgericht, creatief, realistisch en thuis in duurzame gebiedsontwikkeling. We maken haalbare plannen en stellen heldere, meetbare doelen. We zijn pas tevreden als plannen werkelijkheid worden.

OVER MORGEN

Wie bent u?

1
Huurder

0
Lid van een VVE

20
Particuliere eigenaar

2
Ondernemer

1
Anders

22

Denkt u erover na om van het aardgas af te gaan?

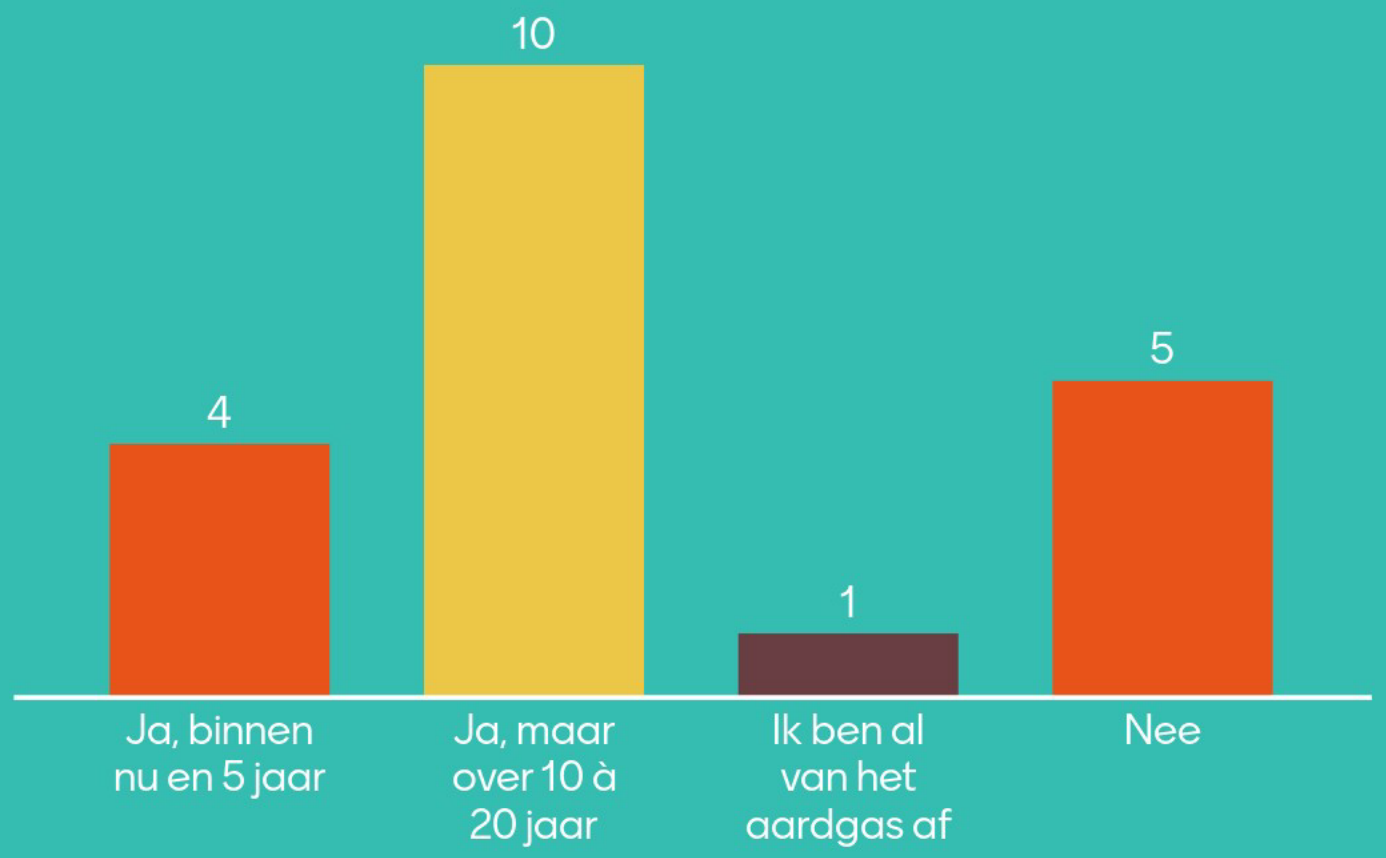

20

Over welk onderwerp heeft u de meeste vragen?

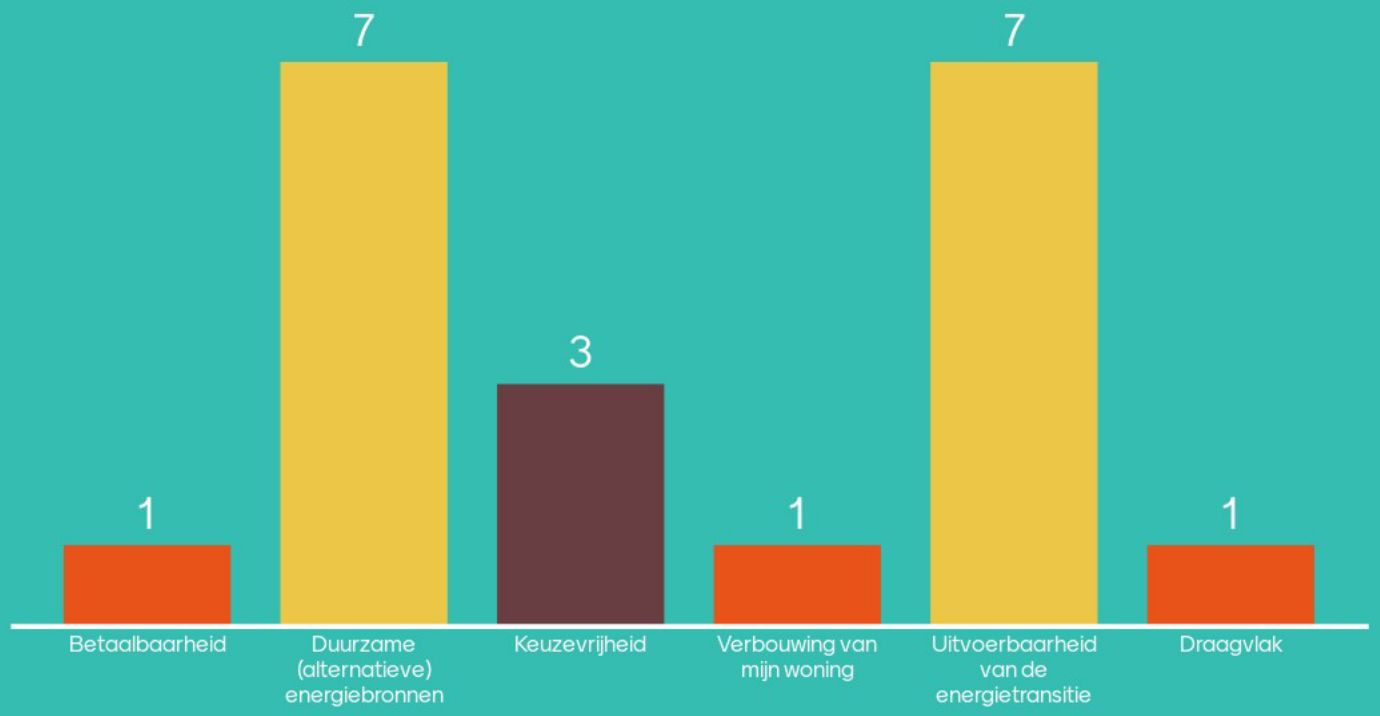

20

Wat verwacht u van deze avond?

26

KLIMAATAKKOORD

- Doelstellingen:
  - 49 procent minder CO_2 in 2030 t.o.v. 1990
  - Aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050
  - 1,5 miljoen woningen (ca 20%) aardgasvrij in 2030

- Gebouwde omgeving:
  - Gemeenten zijn de regisseur
  - Woningcorporaties als “startmotor”
  - Woonlastenneutraliteit is uitgangspunt

- Gemeenten: tot 2021 veel plannen maken

OVER MORGEN

Plannen op 3 niveaus

Regio

Regionale Energiestrategie

Gemeente

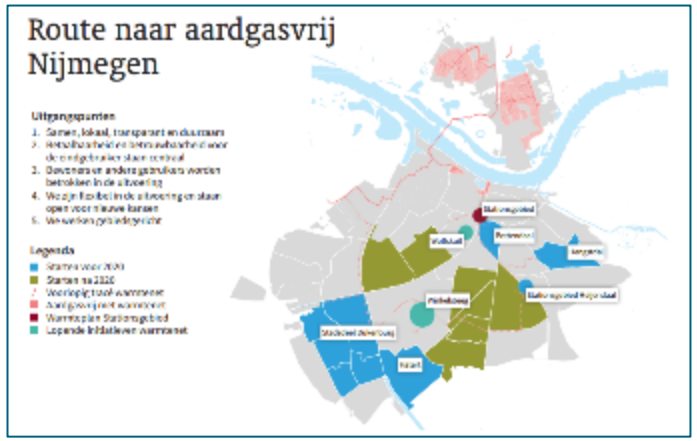

Transitievisie Warmte

Wijk

Wijkuitvoeringsplan

OVER MORGEN

Transitievisie Warmte

- Tijdspad waarin wijken of gebieden aardgasvrij worden
- Gebieden waar vóór 2030 een start kan worden gemaakt: meest kansrijke warmte-infrastructuur zonder aardgas
- Vaststellen in Raad
- Minimaal elke 5 jaar herijken

OVER MORGEN

Na de TVW: Wijkuitvoeringsplan

- “In het wijkuitvoeringsplan besluit de gemeenteraad over de aardgasvrije energie-infrastructuur voor de wijk”

- Duidelijkheid op wijkniveau over:
  - Techniek: hoe aardgasvrij?
  - Het financiële plaatje: businesscase
  - Aanbod aan bewoners en mate van ontzorging
  - Communicatie & participatie
  - Organisatie

OVER MORGEN

Proces

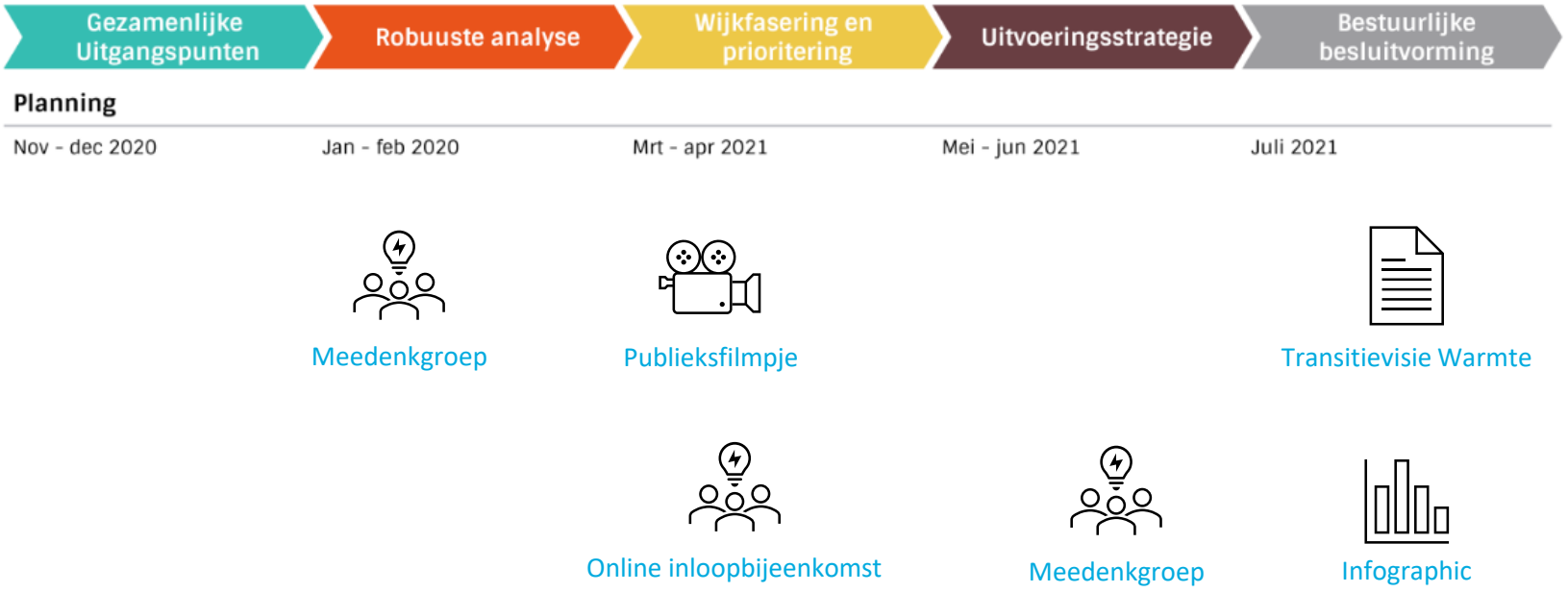

OVER MORGEN

Met wie werken we samen?

Provincie Noord-Holland

Heemstede

elan wonen
geeft je de ruimte

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

STEDIN.NET

PWN

PRE wonen

OVER MORGEN

Betrokkenheid inwoners

1. Gemeentelijke meedenkgroep (8 februari en 20 mei)
2. Optie dat inwoners met professionele stakeholders werkgroep aanschuiven voor verdieping
3. Publieksfilmpje
4. Online inloopbijeenkomst (14 april)

Eerste meedenkgroep: bespreken proces en uitgangspunten

Tweede meedenkgroep: bespreken financieel-technische analyse en prioritering wijken

OVER MORGEN

Eindresultaat

- Inleiding
- Gezamenlijke uitgangspunten
- De warmtetransitie in …
- Waar gaan we van start?
- Hoe verder? Handreiking tot uitvoering
- Bijlagen:
  - Warmteopties, isolatieniveaus et cetera
  - Uitleg Warmtetransitiemodel

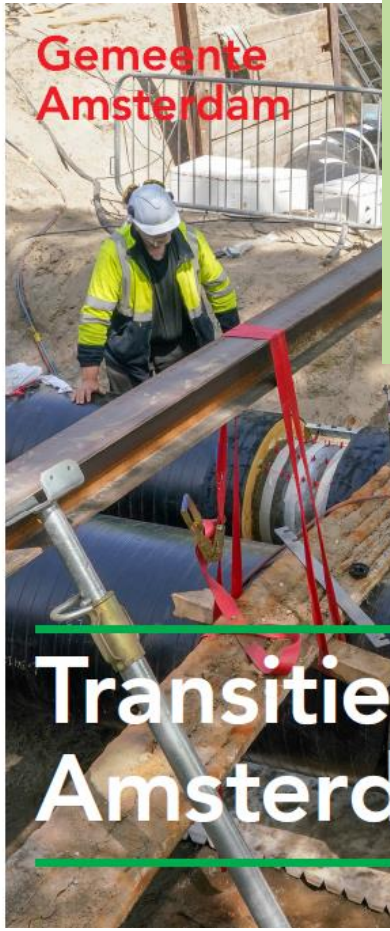

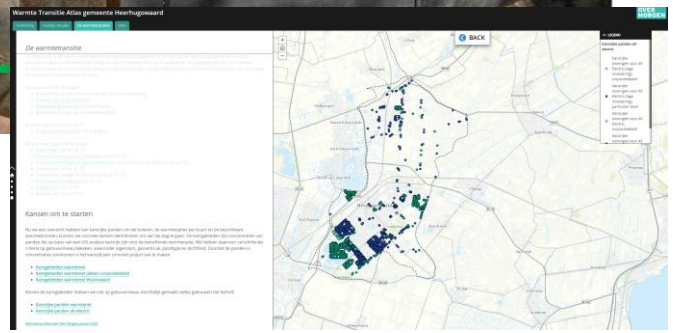

Vragen?

- Hoe wordt de gemeenteraad meegenomen in dit proces?
  - De gemeenteraad stelt de transitievisie warmte vast. Er zijn twee momenten waarop de raad specifiek wordt meegenomen: een raadsinformatieavond aan het begin van het proces, en een presentatie van de concept-transitievisie warmte aan het einde.
- Hoe wordt gekeken naar deze transitie in andere landen? In Duitsland kun je bijvoorbeeld subsidie krijgen wanneer je je woning juist aansluit op het aardgasnet
  - Dat klopt, in Duitsland worden op dit moment nog veel woningen verwarmd met stookolie en soms zelfs kolen. Daar is veel milieuwinst te halen als deze woningen worden aangesloten op het gasnet. Op de lange termijn zullen ook in Duitsland en de rest van Europa de woningen aardgasvrij worden. Ook in andere landen worden daar op dit moment plannen voor gemaakt.

OVER MORGEN

Opties zonder aardgas

Op hoofdlijnen onderscheiden we drie alternatieven voor de warmtevoorziening en infrastructuur:

1. **All-electric**
2. **Warmtenet**
3. **Hernieuwbaar gas**
4. **Hybride oplossingen**

Met duidelijke verschillen in afhankelijkheden en impact

OVER MORGEN

Hoge temperatuur

Warmtenet (HT)
~ 70 °C
Geothermie, restwarmte, biomassa
+basismaatregelen

Hernieuwbaar gas
> 70 °C
Hybride warmtepomp of cv-ketel i.c.m. groen gas of waterstof

Lage temperatuur

Warmtenet (LT)
< 55 °C
Restwarmte, WKO, aquathermie
+vergaande maatregelen

All-electric
35-55 °C
Warmtepomp i.c.m. vergaande isolatie
+vergaande maatregelen

Collectief systeem

Individueel systeem

OVER MORGEN

Warmtetransitie in een notendop

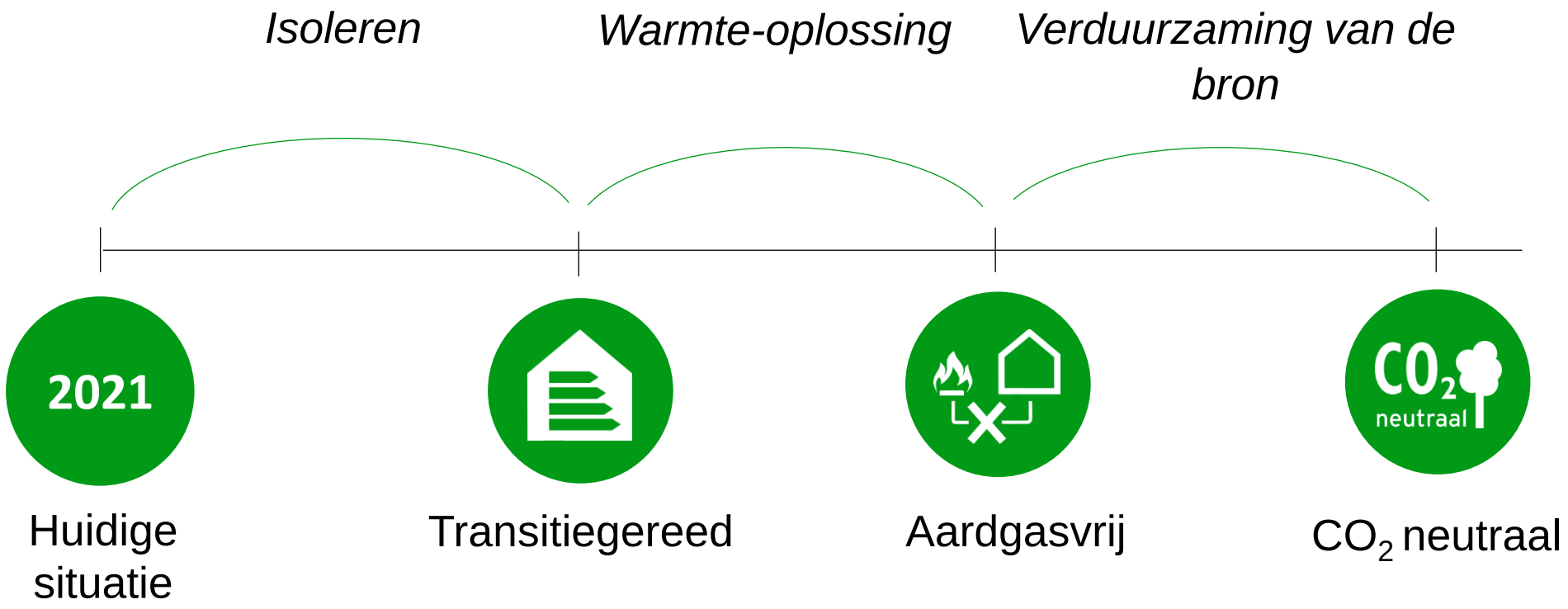

OVER MORGEN

Data en techniek

Huidige situatie

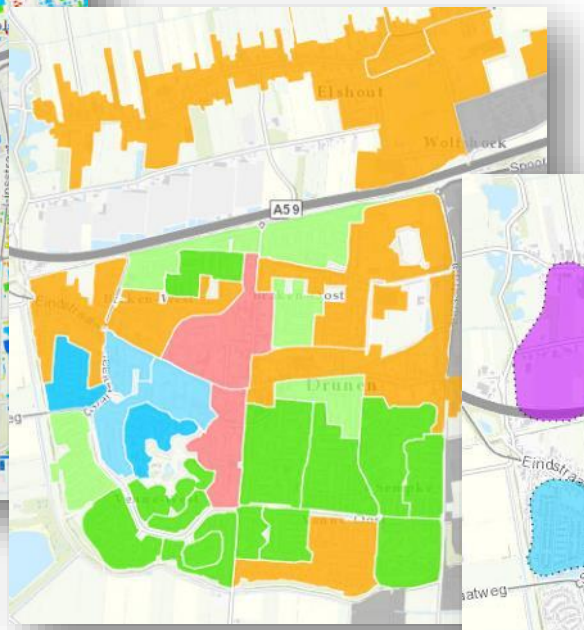

Eindbeeldenkaart

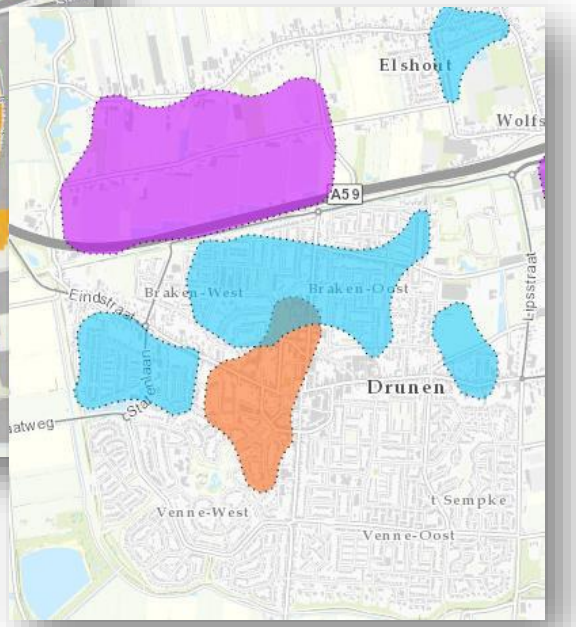

Kansenkaart

Warmtenet
55-70°C

Geothermie, restwarmte van datacenters, WKO i.c.m. oppervlakte-water, AWZI

All electric
35-55°C

Warmtepompen i.c.m. vergaande isolatie. "All electric"

Hern. Gas hybride / innovatie
55-70°C

Hybride warmtepomp met groengas / synthetisch gas

Welke techniek kan waar worden toegepast?

Keuze hangt af van:

> Technische mogelijkheden
  - Bouwjaar en type gebouwen
  - Eerder genomen (isolatie)maatregelen
> (Individuele en maatschappelijke) kosten
> Andere gebouwen in de omgeving
> Aanbod van duurzame bronnen

> Voorkeuren inwoners en pandeigenaren

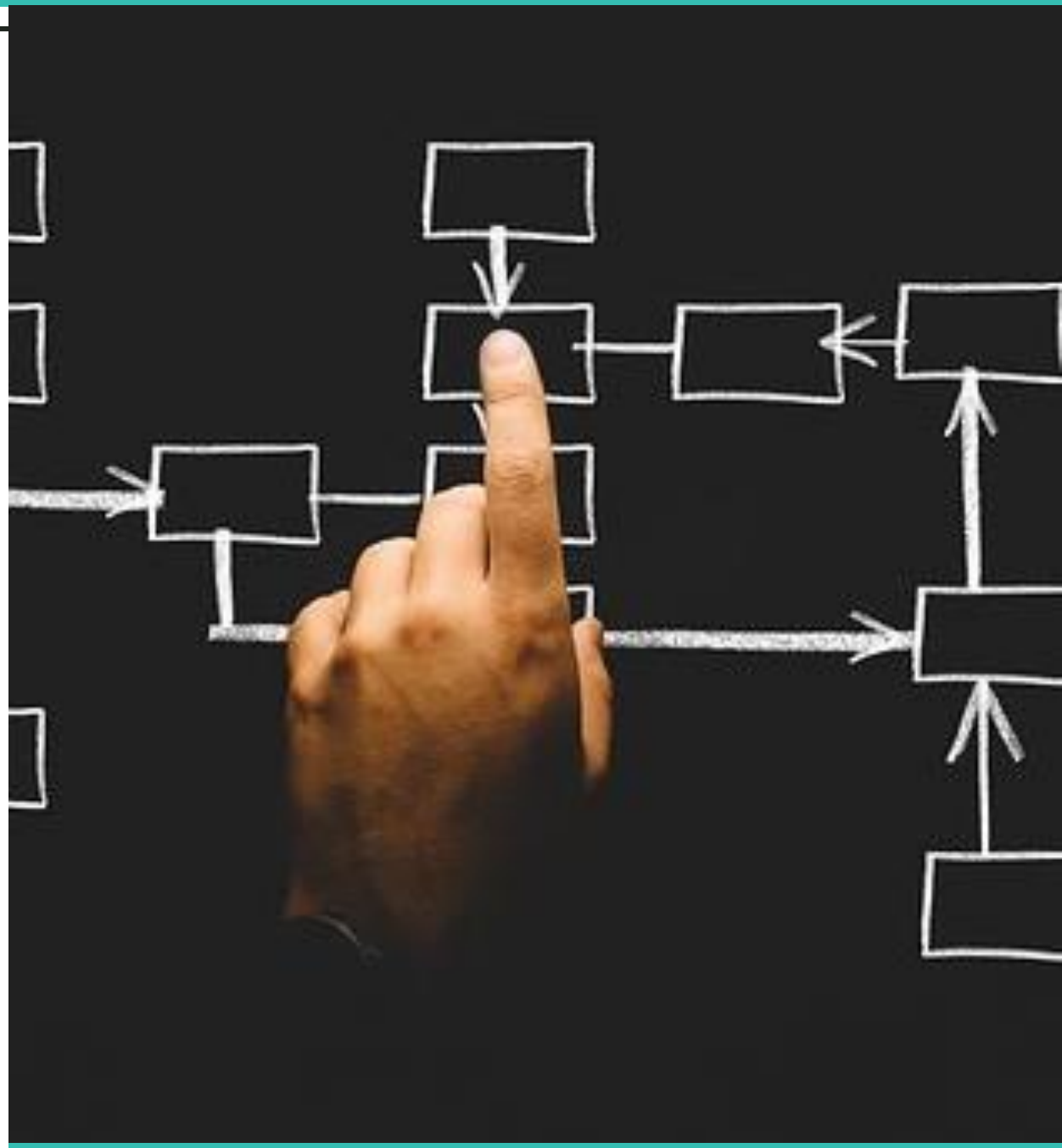

Van technische analyse naar gedragen resultaat

Combinatie van:

- Technisch-financiële data-analyse
- Uitgangspunten bewoners en gemeentelijke werkgroep
- Input gebiedskennis en expertise van werkgroep

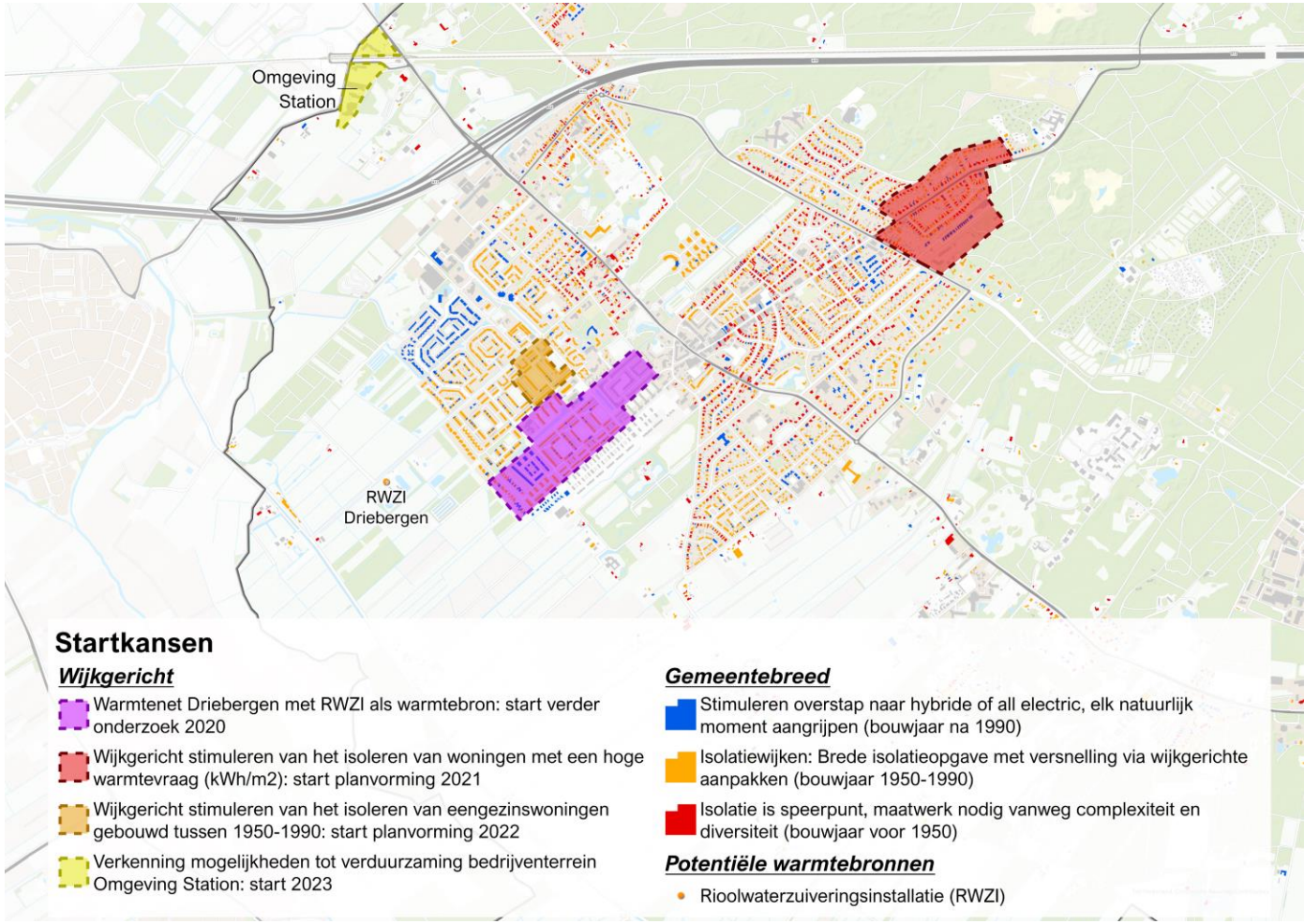

OVER MORGEN

Vragen?

- Hoe wordt elektriciteit bij all-electric gemaakt? Is dit duurzaam?
  - Bij de overstap naar all-electric neemt het elektriciteitsgebruik van een woning meestal flink toe. Deze stroom kan middels zonnepanelen worden opgewekt, maar komt meestal van het elektriciteitsnet. Deze stroom is op dit moment nog voor een groot deel ‘grijs’ opgewekt (aardgas en kolencentrales). Toch neemt ook bij de huidige mix van groene en grijze stroom de uitstoot bij overstap op all-electric al af. Dat komt door de efficiëntie van de warmtepomp en doordat woningen vaak ook worden geïsoleerd bij de installatie van een warmtepomp.
- Is het elektriciteitsnet wel geschikt om op all-electric over te stappen?
  - Dat is erg afhankelijk van de locatie, in sommige gebieden is dit een aandachtspunt, in andere niet. Stedin (de netbeheerder) zit ook in de projectgroep, om op die manier informatie met ons te delen zodat we hier rekening mee kunnen houden en/of netwerken kunnen verbeteren.

OVER MORGEN

Wat vindt u het belangrijkst aan de aardgasvrije oplossing voor uw woning? (kies de 3 belangrijkste antwoorden)

14
Dat mijn woning een comfortabele temperatuur heeft

15
Dat de oplossing goed voor het klimaat is

12
Dat de oplossing betaalbaar is

10
Dat ik zelf de keuze heb in het alternatief voor aardgas voor mijn huis

2
Dat ik het samen kan doen met mijn buren

2
Dat ik zo min mogelijk overlast heb van de verbouwing

4
Dat ik mijn woning kan koelen in de zomer

0
Dat de overstap van begin tot eind voor me geregeld wordt

5
Dat ik op tijd en goed geïnformeerd ben

22

In wat voor buurten zou u beginnen met de overgang naar aardgasvrij?

20

Verdiepend gesprek

In 5 groepjes uiteen, daarin stellen we twee vragen centraal:

1. Wat vind je het belangrijkst aan de aardgasvrije oplossing voor jouw woning?

2. In wat voor buurten zou jij beginnen met de overgang naar aardgasvrij?

OVER MORGEN

Wat vind je het belangrijkst aan de aardgasvrije oplossing voor jouw woning?

- Dat er ruimte voor maatwerk en keuzevrijheid is
- Dat er regie is vanuit de gemeente
- Dat ik kan aansluiten bij (persoonlijke) natuurlijke momenten
- Dat mijn woning comfortabel warm blijft/ het juiste isolatieniveau voor al-electric
- Dat ik samen met mijn buren kan optrekken in een collectieve oplossing
- Dat de oplossing betaalbaar/kostenbesparend/comfort-verhogend is
- Dat de oplossing duurzaam is

OVER MORGEN

In wat voor buurten zou jij beginnen met de overgang naar aardgasvrij?

- In wijken die al goed geïsoleerd zijn, daar is de overstap op een warmtepomp het gemakkelijkst te maken
- Aan de andere kant: wijken waar veel wordt gebruikt, daar is de meeste milieuwinst te boeken
- In wijken waar zich natuurlijke momenten voordoen/waar de bewoners er aan toe zijn
- Ga op zoek naar een ‘Heemsteedse’ oplossing, dat is goed voor het draagvlak
- Kijk niet alleen naar buurtkenmerken, gebruik ook andere criteria zoals renovatie, aankoop, verbouwen (natuurlijke momenten, planning bewoners)
- Benader woningeigenaren actief met informatie en subsidiemogelijkheden
- Informeer inwoners over de mogelijkheden van hybride en spijtvrije maatregelen. De term ‘aardgasvrij’ is in daarbij misschien wat ongelukkig.

OVER MORGEN

Overige opmerkingen

- De daadwerkelijke spreektijd voor inwoners was deze avond (door uitloop in het programma) erg kort
- Heemstede kent relatief veel oudere woningen, houd er rekening mee dat deze vaak moeilijker zijn om te isoleren
- Betrek inwoners pas als er opties zijn om aan ze voor te leggen, zodat ze daadwerkelijk over iets concreets kunnen meepraten
- Er is veel informatie te vinden over het verduurzamen van je woning op de website van de gemeente:
  - Energie- en warmtetransitie | Gemeente Heemstede
  - Duurzaam Bouwloket | Heemstede

OVER MORGEN

Welk cijfer zou u deze avond geven?

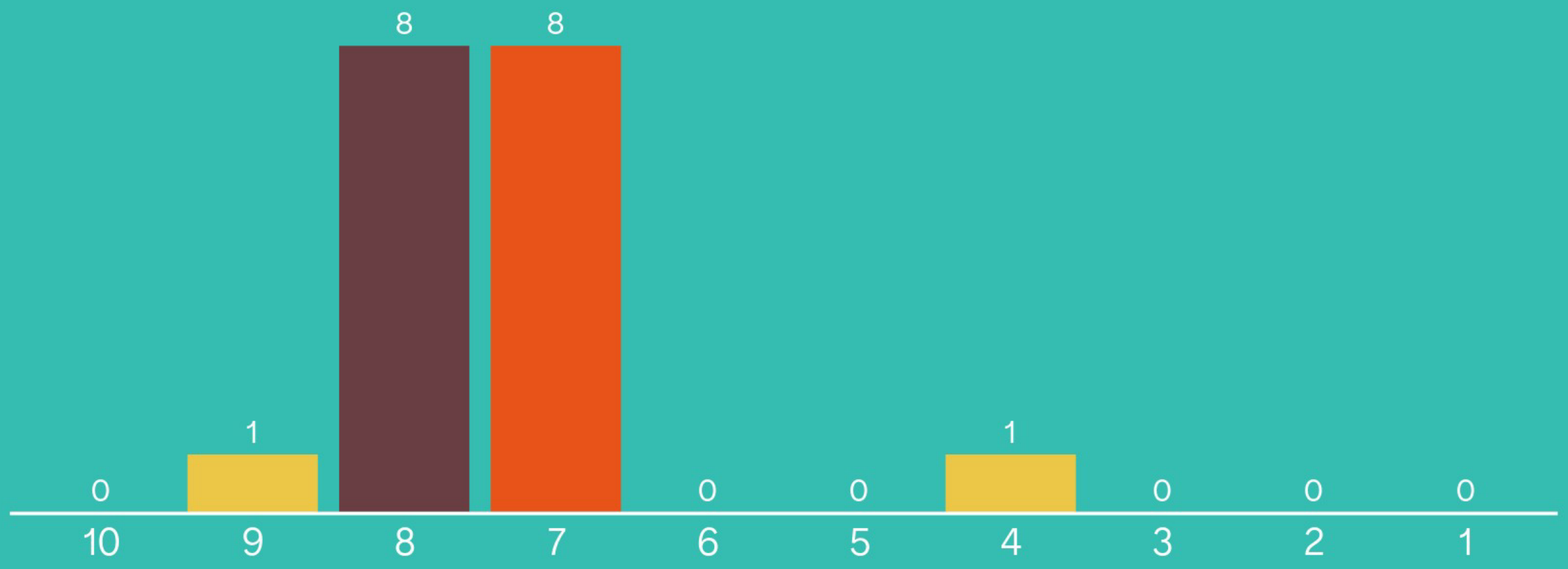

18

Welk warm advies wilt u de gemeente nog meegeven?

Goed luisteren

keuze vrijheid/maatwerk

Geef de goede voorbeelden in Nederland .

Laat centrale overheid meer visie ontwikkelen

Ga alleen van het aardgas af als het alternatief CO2 reductie oplevert!

er werd veel 'gezonden' bij deze bijeenkomst, jammer dat het 'meedenkgedeelte' zo kort was.

Warmte ook als buffer

Luister naar de bewoners

presenteer verschillende opties aan de burgers

22

Welk warm advies wilt u de gemeente nog meegeven?

keuze vrijheid is belangrijk, comfort is belangrijk, betaalbaarheid is belangrijk

Er wordt voorgedaan alsof het energiezuiniger maken van woningen een onmogelijke opgave is. Terwijl dit veel eenvoudiger en betaalbaarder is dan veel mensen denken.

Benader vooral actief en overtuigend de mensen in de gemeente die hier niet als belangstellenden bij zijn, ongeïnteresseerden, sceptici, dwarsliggers.

Andere communicatoe kanalen inzetten om de burger te bereiken

meer interactie met bewoners nadat de experts hun visie hebben gegeven. Verandert onze visie?

Laat de planning aan de bewoners. Isoleren is echt het handigste als je toch gaat verbouwen.

Probeer zoveel mogelijk bestaande infrastructuur te gebruiken - b.v. groen gas of watersof door bestaande gasleidingnetwerk

Volgens mij liggen er nog veel "Beren" op de weg. De vond ik onderbelicht.

hopelijk kan er een helder, stevig beleid geformuleerd worden, dat niet na elke gemeenteraadsverkiezing weer wijzigt (da's niet handig bij zo'n langetermijn-onderwerp)

22

Welk warm advies wilt u de gemeente nog meegeven?

Niet te hard van stapel lopen. Onderzoek de technische alternatieven.

doe aan veel voorlichting!

Achtergrond bij teams werkt niet

NL hoeft niet 100% van het gas - 80% oplossing kan voldoende! zijn. Op wereldschaal maken wij bijna geen impact!

22

OVER MORGEN BEGINT NU

www.overmorgen.nl

@Over-Morgen

OVER MORGEN